

УДК 339.56 (477:4-6 ЄС):351.863

Н.В.Балабанова, Д.Є.Ларіна

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС НА РІВЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті проведена оцінка інтенсивності зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами ЄС, виявлені ключові показники, які здійснюють вплив на рівень інтенсивності зовнішньої торгівлі між країнами. Здійснена оцінка впливу інтенсивності зовнішньої торгівлі України з ЄС на стан зовнішньоекономічної безпеки країни.

***Ключові слова:** зона вільної торгівлі, Європейський союз, європейська інтеграція, інтенсивність торгівлі, зовнішньоекономічна безпека.*

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації господарської діяльності актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору є дослідження і наукове обґрунтування перспективних напрямків розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. На сьогоднішній день головною стратегічною метою соціально-економічного розвитку України є отримання гідної позиції в міжнародному поділі праці, зокрема в сфері зовнішньої торгівлі товарами та послугами. Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі є стратегічною метою України, адже це означає формування соціально-орієнтованої ринкової економіки, побудову розвинутої демократичної держави, зміцнення позиції країни на міжнародній арені, а також можливість отримати істотні техніко-технологічні досягнення, які сприятимуть економічному зростанню і взаємовигідній співпраці України з країнами ЄС, що займають провідні позиції в світовому господарстві. У зв'язку з цим, доцільно оцінити рівень інтенсивності зовнішньоторговельного співробітництва України та ЄС, а також дати оцінку його впливу на рівень зовнішньоекономічної безпеки країни, так як інтеграція України в європейський простір супроводжується цілою низкою як позитивних, так і негативних факторів.

Таким чином, **метою даного дослідження** є оцінка рівня інтенсивності зовнішньоторговельних зв'язків України і ЄС, а також окреслення пропозицій щодо вдосконалення зовнішньоторговельного співробітництва в контексті підвищення рівня зовнішньоекономічної безпеки країни.

Виклад основного матеріалу. За останні роки значно змінилися умови ведення експортно-імпоротної діяльності через підписання Україною цілого ряду міжнародних угод. Так, в 2014 році було підписано Угоду про Асоціацію між Україною та ЄС (яке вступило в силу лише 1 січня 2016 г.). В основі цієї угоди лежить зона вільної торгівлі, яка передбачає створення сприятливого бізнес-середовища, в якій вигоду отримають не тільки європейські, але і вітчизняні підприємства та пересічні громадяни. Ці події істотно розширили експортні та імпорتنі можливості України, одночасно створивши і певні перешкоди. Крім того, особливістю останніх років стало зменшення території України, яка враховується при розрахунку обсягів зовнішньої торгівлі, в результаті окупації Криму та частини Донецької та Луганської областей. Усе це робить зміни умов експорту та імпорту надзвичайно динамічними і вимагає оперативної оцінки ситуації для своєчасної реакції на нові реалії.

Досить інформативним показником, який виступає і як індикатор ступеня зовнішньої торговельної інтеграції країни, і як показник, що характеризує рівень орієнтації країни на торгівлю з певною країною або групою країн в порівнянні з рештою країн світу, на наш погляд, є індикатор інтенсивності торгівлі, який, у нашому випадку, розраховується як відношення частки ЄС в експорті України (%) до частки ЄС в світовому експорті (%), (рисунк 1).

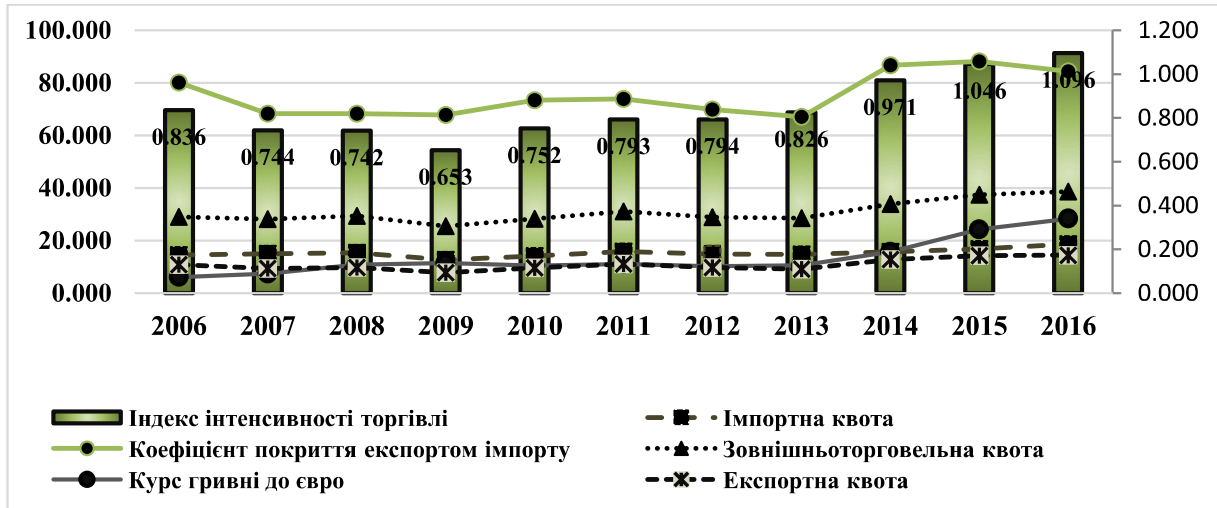

Рис. 1 Динаміка окремих показників, що характеризують зовнішню торгівлю України з країнами ЄС, 2006-2016 рр.

Отже, на основі отриманих значень індексу інтенсивності зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС, можна констатувати загальну тенденцію до зростання інтенсивності зовнішньоторговельного співробітництва починаючи з 2010 р. При цьому, якщо протягом аналізованих 2006-2014 рр. зовнішня торгівля України з ЄС відіграла менш важливу роль – відповідні індекси були нижче 1, то протягом 2015-2016 рр. зовнішньоторговельне співробітництво можна розглядати як відносно інтенсивне, адже отримані коефіцієнти переважають 1. Поясненням (частковим) такої ситуації є і більша орієнтація України у зовнішньоторговельній сфері протягом тривалого часу на країни колишнього СРСР (особливо до середини 2000-х років). Так і значним зниженням, і у абсолютному, і у відносному вираженні, обсягів зовнішньої торгівлі України з Російською Федерацією, на фоні деякого зростання зовнішньоторговельного співробітництва з країнами ЄС.

В цілому інтенсивність зовнішньої торгівлі України і ЄС характеризується високою мінливістю і постійно змінюється під впливом великої сукупності різних факторів. У зв'язку з цим, необхідним є виявлення цих факторів та оцінка їх впливу на рівень інтенсивності торгівлі. Для цього було використано метод кореляційно-регресійного аналізу, в рамках якого було здійснено парний кореляційно-регресійний аналіз та на його основі виявлено ступінь та характер взаємозв'язків між показником інтенсивності зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС та системою факторних ознак. У якості останніх обрано наступні: експортна квота, зовнішньоторговельна квота, імпортна квота, курс гривні до євро, коефіцієнт покриття експортом імпорту, індекс відкритості економіки, індекс умов торгівлі.

Результати проведеного парного кореляційно-регресійного аналізу представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язку рівня інтенсивності торгівлі України і ЄС з різними показниками (на основі динаміки змін за 2006-2016 рр.)

№ Моделі	Фактори впливу	Коефіцієнт кореляції Пірсона (r_{xy})	Коефіцієнт детермінації R^2	Коефіцієнт еластичності E	Рівняння регресії
1	Для зв'язку з експортною квотою	0,961	0,924	0,792	$Y = 6,164x + 17,48$
2	Для зв'язку з імпоротною квотою	0,876	0,768	1,44	$Y = 7,911x - 36,95$
3	Для зв'язку з зовнішньоторговельною квотою	0,963	0,927	1,181	$Y = 3,226x - 15,2$
4	Для зв'язку з курсом гривні до євро	0,851	0,724	0,27	$Y = 1,707x + 61,36$
5	Для зв'язку коефіцієнта покриття експортом імпорту	0,874	0,765	1,334	$Y = 1,49x - 28,08$

Проведений аналіз свідчить, що найбільш значимими факторами, які значною мірою можуть впливати на рівень інтенсивності зовнішньої торгівлі України і ЄС є: експортна квота ($r_{xy} = 0,96$), коефіцієнт покриття експортом імпорту ($r_{xy} = 0,87$), зовнішньоторговельна квота ($r_{xy} = 0,96$), імпортна квота ($r_{xy} = 0,88$) і курс гривні до євро ($r_{xy} = 0,85$). Між зазначеними показниками існує тісний та прямий зв'язок, отже, можна відзначити, що саме зростання цих факторів сприяє підвищенню рівня інтенсивності торгівлі України з країнами ЄС. Такі показники, як індекс відкритості економіки і індекс умови торгівлі, із-за їх слабого зв'язку з результативною ознакою (індексом інтенсивності торгівлі) не були взяті до уваги та виключені для подальшого аналізу.

Таким чином, рівняння парної лінійної регресії свідчать про наступний вплив факторів на індикатор інтенсивності торгівлі:

- 1) При зростанні експортної квоти країни на 1%, рівень інтенсивності торгівлі між Україною та ЄС збільшиться на 6,2%;
- 2) Зі збільшенням імпоротної квоти на 1%, рівень інтенсивності торгівлі зросте на 7,9%;
- 3) Зростання зовнішньоторговельної квоти на 1% зумовить збільшення індикатора інтенсивності торгівлі на 3,2%;
- 4) Збільшення темпів зростання курсу гривні до євро на 1%, призведе до зростання рівня інтенсивності торгівлі на 1,7%;
- 5) При зростанні значення коефіцієнта покриття експортом імпорту на 1%, рівень інтенсивності торгівлі зросте на 1,5%.

Також відзначимо, що найбільш адекватними моделями є перша і друга моделі, згідно з якими 92% варіації рівня інтенсивності торгівлі пов'язано зі зміною експортної та зовнішньоторговельної квот. Меншу апроксимацію підтверджує четверта модель, яка свідчить про те, що лише 72% варіації рівня інтенсивності торгівлі України з ЄС викликано зміною курсу гривні до євро.

Таким чином, можна зробити висновки про позитивний вплив зазначених чинників на рівень інтенсивності зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами ЄС.

Слід зазначити, що інтеграція України в систему європейського простору, одним з проявів якої є зростання інтенсивності торгівлі між країнами, супроводжується цілою низкою як позитивних, так і негативних явищ, які слід враховувати та мінімізувати (за

необхідності) в контексті забезпечення економічної безпеки України.

Економічна безпека виступає важливою характеристикою національної економіки. З огляду на умови глобалізації, а саме поглиблення взаємозалежності економік різних країн, можемо сказати, що прийняття важливих політичних рішень неможливе без урахування факторів економічної безпеки країни. Так, за визначенням Т. Сака, економічна безпека - це стан держави, який забезпечує можливість створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому і зростання добробуту її громадян [2, с. 336]. Однією з найважливіших складових економічної безпеки є зовнішньоекономічна безпека, яка на думку З.С. Варналія, полягає в мінімізації збитків держави від впливу негативних зовнішніх чинників, створенні сприятливих умов для розвитку економіки шляхом її активної участі у світовому розподілі праці, відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам [3, с. 50-51]. Подібне визначення можна зустріти і в Методиці розрахунку рівня економічної безпеки [5].

Основними показниками для аналізу загального стану зовнішньоекономічної безпеки є обсяги експорту та імпорту, структура експорту та імпорту, обсяг ВВП, рівень доларизації національної валюти, частка експорту в ВВП тощо. Ці показники використовуються в подальшому для розрахунку індикаторів зовнішньоекономічної безпеки відповідно до методики і їх подальшої оцінки [4, с. 151].

Методика розрахунку рівня економічної безпеки, затверджена Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 № 127, має на меті визначення рівня економічної безпеки України як однієї з основних складових національної безпеки держави. Методика та визначає перелік основних індикаторів економічної безпеки України, їх порогові значення, а також алгоритм розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки.

Так, в 2006 р. рівень зовнішньоекономічної безпеки України складав лише 45% від оптимального, що відповідало незадовільному стану зовнішньоекономічної безпеки. Більш того, зниження рівня зовнішньоекономічної безпеки протягом наступних 1 років склало ще 15% і на сучасному етапі він характеризується як «небезпечний» (30,6% за результатами 2016 р.) (рисунок 2).

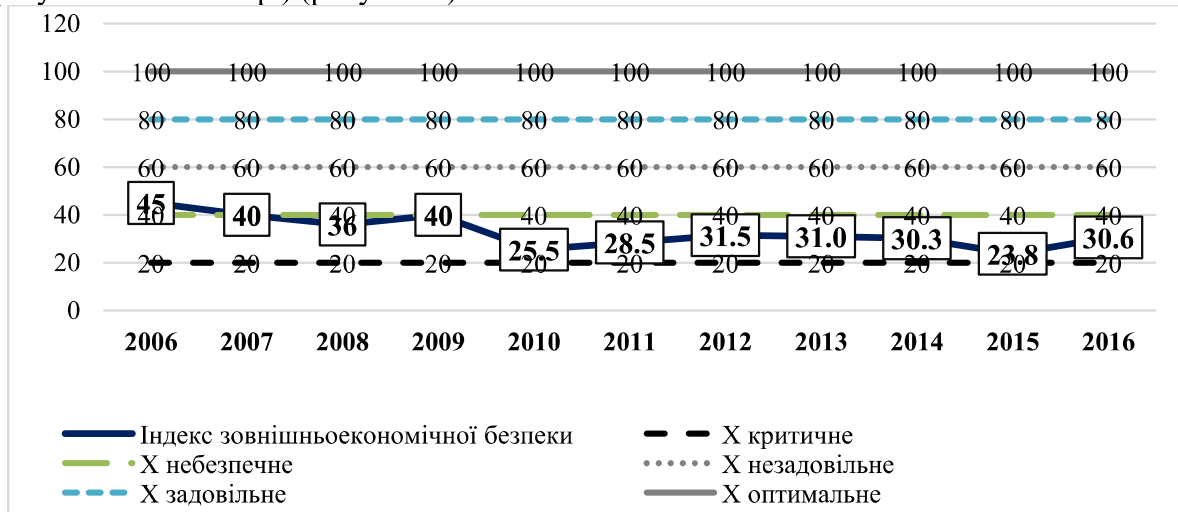

Рис. 2 Динаміка індексу зовнішньоекономічної безпеки України, 2006-2016 рр.

Таке положення було викликано внаслідок істотного погіршення значень усіх індикаторів, включаючи індикатор відкритості національної економіки. Вирішальний вплив на динаміку рівня зовнішньоекономічної безпеки мало зменшення коефіцієнта

покриття експортом імпорту, що знижується вже другий рік поспіль внаслідок випереджаючого зростання обсягів імпорту товарів і послуг над обсягами експортних операцій. Також значно погіршилися показники ефективності використання транзитних потужностей магістральної системи України.

Необхідно відзначити, що на рівень зовнішньоекономічної безпеки впливає багато внутрішніх і зовнішніх факторів. З метою оцінки впливу подальшого поглиблення співпраці України з країнами ЄС та підвищення її інтенсивності у сфері зовнішньої торгівлі на рівень зовнішньоекономічної безпеки країни (результативна ознака) та виявлення умов, необхідних для зростання економічної безпеки держави застосовано багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз. В якості факторних ознак була обрана система показників, що характеризує товарні структури експорту і імпорту України та ЄС за їх найбільшою питомою вагою у загальних обсягах експортно-імпортних операціях між країнами та наведена у таблиці 2.

Таблиця 2

Система результативної та факторних ознак кореляційно-регресійного аналізу

Роки	Індекс зовнішньоекономічної безпеки (Y)	Індекс інтенсивності експорту зернових культур (x1)	Індекс інтенсивності експорту олійного насіння (x2)	Індекс інтенсивності експорту тваринної та рослинної олії (x3)	Індекс інтенсивності експорту заліза і сталі (x4)	Індекс інтенсивності експорту машин та транспорту (x5)	Індекс інтенсивності імпорту палива і ПММ (x6)	Індекс інтенсивності імпорту хімічної продукції (x7)	Індекс інтенсивності імпорту машинобудування та
2002	45,00	10,09	1,17	5,12	6,74	0,27	0,67	1,22	0,87
2003	47,00	1,49	7,02	5,25	7,14	0,36	1,03	1,17	0,93
2004	48,00	2,78	3,7	5,19	7,72	0,31	0,37	1,25	1,07
2005	48,00	5,1	4,45	6,08	8,17	0,22	0,39	1,26	1,04
2006	45,00	3,1	10,68	10,17	8,8	0,24	0,67	1,24	1,07
2007	40,00	0,83	11,52	14,57	7,17	0,35	0,83	1,23	1,15
2008	36,00	7,24	25,32	7,25	8,07	0,36	1,05	1,17	1,09
2009	40	6,11	29,28	10,61	7,61	0,56	0,93	1,47	0,8
2010	40	1,87	20,43	10,48	10,41	0,46	1,02	1,45	0,8
2011	35	7,54	17,46	6,71	9,61	0,39	0,94	1,33	0,96
2012	30	14,29	21,33	8,64	7,93	0,52	0,93	1,37	0,96
2013	31,04	12,28	22,19	5,57	9,74	0,43	1,47	1,38	0,86
2014	30,25	13,07	18,31	9,1	9,27	0,42	2,69	1,38	0,64
2015	23,75	15,36	16,83	9,99	8,58	0,46	4,4	1,3	0,61
2016	30,6	13,5	17,93	8,64	9,54	0,44	2,45	1,38	0,78

Проведений кореляційний аналіз засвідчив, що між такими показниками як: індекс інтенсивності експорту зернових культур, індекс інтенсивності імпорту палива та ПММ і індексом зовнішньоекономічної безпеки України існує сильний та зворотній зв'язок ($0,7 < r_{xy} < 0,9$). Також зазначимо, що між рівнем зовнішньоекономічної безпеки та інтенсивністю експорту олійного насіння і інтенсивністю імпорту продукції

машинобудування спостерігається помірний та зворотній зв'язок, що вимірюється кореляцією $r = -0,65$ та $r = -0,67$ відповідно. Прямим та помірним зв'язком вимірюється тільки залежність між індексом інтенсивності імпорту продукції машинобудування та рівнем зовнішньоекономічної безпеки ($r=0,61$). Інші показники для подальшого аналізу вилучено, адже результати кореляційного аналізу зазначили їх слабкий вплив ($r < -0,5$) на рівень зовнішньоекономічної безпеки.

Таким чином, виходячи з рівняння багатофакторної регресії $Y = 74.38 - 0.71 \cdot x_1 - 0.24 \cdot x_2 - 0.16 \cdot x_3 - 4.27 \cdot x_4 - 17.05 \cdot x_5$ можна зробити наступні висновки про характер впливу зазначених факторів на індикатор зовнішньоекономічної безпеки:

- 1) При зростанні індексу інтенсивності експорту зернових культур з України до країн ЄС на 1% рівень зовнішньоекономічної безпеки може знизитися на 0,71%;
- 2) Зі збільшенням інтенсивності експорту олійного насіння на 1% з України до ЄС на рівень зовнішньоекономічної безпеки знизиться на 0,24%;
- 3) Зростання показника інтенсивності експорту продукції машинобудування на 1% зумовить падіння рівня зовнішньоекономічної безпеки на 0,16%;
- 4) Зростання індексу інтенсивності імпорту палива і ПММ на 1% в свою чергу зумовить падіння рівня зовнішньоекономічної безпеки на 4,27%;
- 5) Зі збільшенням індексу інтенсивності імпорту машинобудування та транспорту на 1% рівень зовнішньоекономічної безпеки зменшиться на 17,05%.

Також відзначимо, що всі представлені моделі є адекватними, тому що коефіцієнт апроксимації $> 0,8$ ($R^2 = 0,94$). Це означає, що 94% всіх змін рівня зовнішньоекономічної безпеки викликано впливом вищевказаних чинників, а решта 6% - неврахованими факторами.

Звичайно, отримані результати на основі виявлення залежностей між обраними факторами є дещо несподіваними. Адже інтеграція України до системи світового господарства, зокрема до європейського простору розглядається як фактор позитивних зрушень у економіці країни. Проте пояснення виявлених закономірностей криється в недосконалій товарній структурі експорту та імпорту між Україною та ЄС: протягом останніх років ще більшою мірою деформується структура українського товарного експорту в бік зростання в ній частки товарів з низьким рівнем доданої вартості і, навпаки, зростає питома вага імпорту європейських товарів з більш високою високотехнологічною часткою. Звичайно, така ситуація не може розглядатися у якості позитивних зрушень в економіці та може бути загрозливою щодо економічної безпеки країни, за умови збереження зазначених вище тенденцій.

Висновки. Таким чином, одним з найвагоміших напрямків подальшої інтеграції України в європейський простір у сфері зовнішньоторговельного співробітництва є забезпечення відповідного рівня її зовнішньоекономічної безпеки. Збереження зазначених вище негативних тенденцій, послаблює не тільки рівень зовнішньоекономічної сфери, а й здатність забезпечити сталий розвиток національної економіки в умовах євроінтеграції та глобалізації. У зв'язку з цим доцільно розробити концепцію зовнішньоекономічної безпеки держави. Перш за все необхідно стабілізувати курс національної валюти; зробити акцент на інноваційному розвитку, наростити експорт інноваційної продукції, підвищити науково-технологічний рівень вітчизняних підприємств; створити сприятливі умови для залучення інвестицій; оптимізувати торговельний баланс за рахунок розвитку внутрішнього ринку і виробництва; розробити заходи з підтримки тих підприємств, які орієнтовані на експорт та зменшити рівень імпортової залежності за рахунок стимулювання розвитку внутрішнього ринку. Це дасть можливість не тільки налагодити взаємовигідні зовнішньоторговельні зв'язки з ЄС, а й також збільшити рівень зовнішньоекономічної безпеки країни.

Список використаної літератури

1. Дука Н.С. Теоретичні аспекти аналізу зовнішньоекономічних зв'язків регіону// Актуальні проблеми водного господарства та природокористування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Рівне, 2009. – С. 159-166; Duka N.S. Teoretichni aspekty analizu zovnishnoekonomichnykh zviazkiv rehionu// Aktualni problemy vodnoho gospodarstva ta pryrodokorystuvannia: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. – Rivne, 2009. – S. 159-166.
 2. Сак Т.В. Інформаційні технології та економічна безпека / Т.В. Сак // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6 (44). – С. 336–340; Sak T.V. Informatsiyni tekhnolohii ta ekonomichna bezpeka / T.V. Sak // Innovatsiynna ekonomika. – 2013. – № 6 (44). – S. 336–340.
 3. Варналії З.С. Економічна безпека: [навчальний посібник] / З.С. Варналії. – К.: Знання, 2009. – 648 с.; Varnaliy Z.S. Ekonomichna bezpeka: [navchalnyy posibnyk] / Z.S. Varnaliy. – K.: Znannia, 2009. – 648 s.
 4. Новікова Л.Ф. Зовнішньоекономічна безпека України в умовах глобалізації / Л.Ф. Новікова, К.І. Новікова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64vamsue_2011_2\(46\)](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64vamsue_2011_2(46)); Novikova L.F. Zovnishnoekonomichna bezpeka Ukraïny v umovakh hlobalizatsii / L.F. Novikova, K.I. Novikova [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64vamsue_2011_2\(46\)](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64vamsue_2011_2(46)).
 5. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України // Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України No1277 від 29.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/file/link/222830/file/1277.TIF>; Methodichni rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoï bezpeky Ukraïny // Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukraïny No1277 vid 29.10.2013 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.me.gov.ua/file/link/222830/file/1277.TIF>.
 6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; Ofitsiynnyy sayt Derzhavnoho komitetu statystyky Ukraïny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 7. Офіційний сайт UnctadStat [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/EN>; Ofitsiynniy sait UnctadStat [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://unctadstat.unctad.org/EN/>
 8. Глобалізація та безпека розвитку: [монографія] / О. Г. Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін.; керівник авторського колективу і наук. ред. О. Г. Білорус. – К.: КНЕУ. – 2001. – 733 с.; Hlobalizatsiia ta bezpeka rozvytku : [monohrafiia] / O. H. Bilorus, D.H.Lukianenko ta in.; kerivnyk avtorskoho kolektyvu i nauk. red. O. H. Bilorus. – K.: KNEU. – 2001. – 733 s.
 9. Кукурудза І. І. Глобалізація економіки: сутність, виклики та перспективи для України / І.І.Кукурудза // Вісник Черкаського університету. – 2012. – № 4(217). – С. 120-127; Kukurudza I. I. Hlobalizatsiia ekonomiky: sutnist, vyklyky ta perspektyvy dlia Ukraïny / I.I.Kukurudza // Visnyk Cherkaskoho universytetu. – 2012. – № 4(217). – S. 120-127.
- Стаття надійшла до редакції 11.04.2018.

N. Balabanova, D. Larina

ASSESSMENT OF INFLUENCE OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE COOPERATION WITH EU COUNTRIES ON THE LEVEL OF FOREIGN ECONOMIC SECURITY

The article assesses the intensity of Ukraine's foreign trade cooperation with EU countries, on the basis of which the general tendency of increasing the intensity of foreign trade

cooperation since 2010 has been determined.

In article was used a method of correlation-regression analysis and on the basis of it, the degree and nature of relationships between the indicator of intensity of Ukraine's foreign trade with EU and the system of factor characteristics were revealed. As the last ones, the following indicators were selected: export quota, foreign trade quota, import quota, hryvnia exchange rate to euro, export-import coverage ratio, economy openness index and trade-grade index. It is proved that, with the exception of the last two, there is a close and direct bond between the indicators.

It is noted that Ukraine's integration into European space system, one of the manifestations of which is increase in the intensity of trade between the countries, is accompanied by a number of positive and negative facts which should be taken into account and minimized in the context of providing Ukraine's economic security.

In order to assess the impact of further deepening Ukraine's cooperation with EU countries, increase its intensity in the field of foreign trade and identify the conditions necessary for the growth of the national economic security, a multi-factor correlation-regression analysis has been applied. As a factor attributes, the system of indicators characterizing commodity structures of export and import of Ukraine and EU was chosen for their largest share in the total volume of export-import operations between countries, namely: the export intensity index of grain crops, the export intensity index of oilseeds, the export intensity index of animal and vegetable oils, the export intensity index of iron and steel, the export intensity index of machinery and transport, the import intensity index of fuel and PMM, the import intensity index of chemical products, the import intensity index of mechanical engineering and transport.

The obtained results showed a mainly negative influence, which can be caused by a further growth of intensity of foreign trade in certain goods on the level of Ukraine's foreign economic security. The explanation of the revealed patterns is the imperfect commodity structure of exports and imports between Ukraine and EU, namely: the growth in Ukraine's exports share of goods with a low level on the background of increase in imports of European goods with a higher high-tech share.

It is determined that the necessary measures to reduce the influence of factors of the foreign economic sphere on the country's economic security are: stabilization of the exchange rate of the national currency; implementation of the emphasis on innovative development, increase of export of innovative products; creation of favorable conditions for investments attraction; optimization of trade balance due to the development of domestic market and production, etc.

Key words: *free trade zone, European Union, European integration, trade intensity, foreign economic security.*

УДК 338.001.36

Павлов К.В.

ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ РИНОК ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА КОНКУРЕНТНІ ОСОБЛИВОСТІ

В даній статті досліджено та оцінено тенденції соціальних та економічних показників, що мають місце на Південному регіональному ринку житлової нерухомості з метою визначення його конкурентних особливостей. В процесі дослідження за основу було взято авторський підхід щодо територіального розмежування країни на окремі регіональні ринки